

مقاله کوتاه علمی

اولین گزارش گونه (*Stilbops vetulus* (Hym.: Ichneumonidae: Stilbopinae) از ایرانهنگامه هوشیار^{۱*}، رضا وفایی شوشتری^۱ و حسن بریمانی ورندی^۲

۱- گروه حشره‌شناسی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اراک، اراک، ۲- مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی مازندران، ساری، صندوق پستی ۴۸۱۷۵-۵۵۶.

*مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: hengame.hooshyar@yahoo.com

First report of *Stilbops vetulus* (Hym.: Ichneumonidae: Stilbopinae) from IranH. Hooshyar^{1&*}, R. Vafaei-Shoushtari¹ and H. Barimai-Varandi²

1. Entomology Department, Islamic Azad University, Arak Branch, Arak, Iran, 2. Agricultural and Natural Resources Research Center of Mazandaran Province, P.O. Box 48175-556, Sari, Iran.

*Corresponding author, E-mail: hengame.hooshyar@yahoo.com

Abstract

Faunistic study of the family Ichneumonidae was carried out between 2009 and 2012 in the central parts of Caspian province of Mazandaran. We used Malaise trap, window trap, yellow and white pan traps, light trap and insect net for collecting the ichneumonid specimens. The species *Stilbops vetulus* (Gravenhorst, 1829) and the subfamily Stilbopinae are newly reported from Iran.

- *Stilbops vetulus* (Gravenhorst, 1829)

نمونه‌های مطالعه شده - ۱ نر، ۱ ماده؛ استان مازندران،

آمل، پشت کوه، ۱۳۹۰/۳/۱.

صفات تشخیصی - اندازه بدن کوچک؛ طول بال جلو ۳/۸-۵/۲ میلی‌متر، دارای areolet چهارگوش (شکل ۱-D)؛ قطعه زیرپیشانی متغیر، به فرم‌های محدب تا مسطح در قسمت راس؛ آرواره بالا دارای دو دندان؛ پیش‌گرده دارای epomia (شکل ۱-C)؛ و استرنالوس تا کوکسای پای میانی گسترش یافته است.

ماده‌های جنس *Stilbops* به راحتی به کمک خصوصیات زیر تفکیک می‌شوند: (۱) تخم‌ریز نوک‌تیز و هیپوپیتوم بزرگ (شکل ۱-B)؛ (۲) بندهای ۴-۲ شکم دارای نقاط ریز انبوه؛ (۳) بال جلو دارای رگ‌بال 1cu-a؛ (۴) سر دارای anterior tentorid pits بزرگ و قطعه زیرپیشانی محدب با حاشیه‌های راسی محدب (شکل ۱-A).

گونه‌های جنس *Stilbops* به‌عنوان پارازیتوئید بال‌پولک‌داران خانواده Incurvariidae شناخته شده‌اند. گونه‌هایی که در ناحیه پالتارکتیک انتشار دارند،

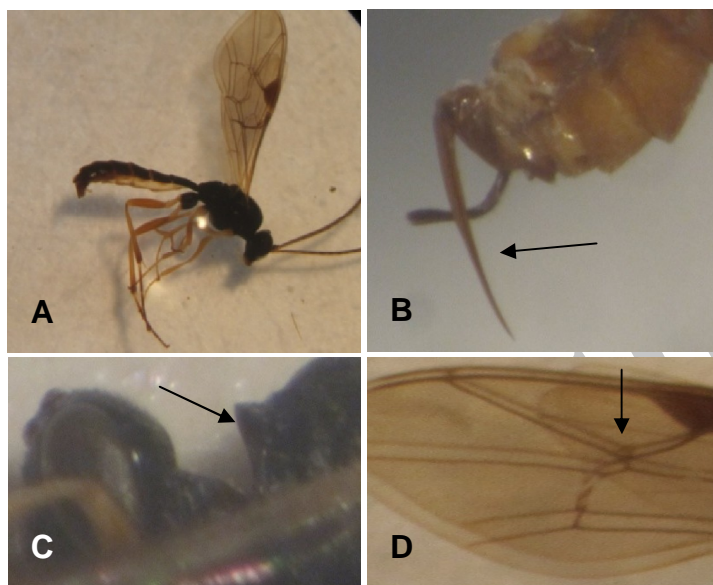
فون زنبورهای خانواده Ichneumonidae در مناطق

مرکزی استان مازندران طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۱ مورد بررسی قرار گرفت. برای جمع‌آوری نمونه‌ها از پنج روش (تله مالیز، تله شیشه‌ای، تله لگنی زرد و سفید، تله نوری و تور حشره‌گیری) استفاده شد. طی این بررسی، نمونه‌هایی از یک گونه زنبور به نام *Stilbops vetulus* (Gravenhorst, 1829) از زیرخانواده Stilbopinae شناسایی شد که اولین گزارش این گونه و این زیرخانواده از ایران محسوب می‌گردد.

- زیرخانواده Stilbopinae

صفات تشخیصی - اندازه بدن کوچک؛ طول بال جلو ۴-۵ میلی‌متر، دارای areolet بسته یا باز؛ قطعه زیرپیشانی محدب (در جنس *Stilbops* Förster نیمی از راس آن مسطح)؛ فاقد استرنالوس یا دارای استرنالوس کوتاه؛ پروپودئوم دارای کارینای (carinae) معمولاً کامل؛ بند اول متازوما کوتاه و پهن، دارای glymma، روزنه تنفسی در ناحیه میانی یا قبل از آن؛ و هیپوپیتوم در ماده‌ها بزرگ و در نمای جانبی مثلثی شکل است (Fitton, 1984).

پارازیتوئید تخم و لارو بال پولک‌داران زیرخانواده
Adelinae از خانواده فوق هستند (Fitton, 1984).

شکل ۱- گونه *Stilbops vetulus*: (A) حشره بالغ نر، (B) تخم‌ریز (پیکان) و هیپوپژیوم، (C) epomia (پیکان) روی پیش‌گرده، (D) سلول چهارگوش (پیکان) در بال جلو. (شکل اصلی).

Fig. 1. *Stilbops vetulus*: (A) adult male, (B) ovipositor (arrow) and hypopygium, (C) epomia (arrow) of pronotum, (D) rectangular areolet (arrow) in the forewing. (Original).

منابع

Fitton, M. G. (1984) A review of the British species of Collyriinae, Eucerotinae, Stilbopinae and Neorhacodinae (Hymenoptera: Ichneumonidae). *Entomologist's Gazette* 35, 185-195.

Gravenhorst, J. L. C. (1829) *Ichneumonologia Europaea*. Pars III, 1097 pp. Vratislaviae.